Krzysztof Balut

Zrušené mená

ISBN 978-80-570-7750-3

Autor: Krzysztof Balut
Vydanie: prvé
Rok vydania: 2026
Vydavateľ: Krzysztof Balut
Miesto vydania: Slovenská republika
ISBN: 978-80-570-7750-3
© Krzysztof Balut, 2026

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť reprodukovaná, ukladaná do vyhľadávacieho systému ani prenášaná v akejkoľvek forme alebo akýmikoľvek prostriedkami, elektronickými, mechanickými, fotokopírovaním, nahrávaním alebo inak, bez predchádzajúceho písomného súhlasu autora.

KAPITOLA 1

Adam vstal krátko po piatej. Vonku bola ešte tma, ale on už bol zvyknutý. Roky ranného vstávania zanechali v jeho tele režim, ktorý sa nedal len tak vypnúť. Nepotreboval budík. Vlastne ho ani nikdy nepoužíval. Starý dom ticho dýchal, akoby vedel, že jeho pán je na nohách.

Oblečený bol za pár minút. Sivé nohavice, flanelová košeľa, vlnený sveter. Všetko staré, nosené, čisté. Nemal toho veľa. Nikdy nepotreboval. Žil jednoducho. V špajze si odrezal krajec chleba, natrel ho domácou masťou, ktorú mu dala suseda z dolného konca, a zjedol ho postojačky, opretý o kuchynskú linku. Nechcel si sadať. Vedel, že ak si sadne, strávi tam polhodinu, možno viac. A to dnes nechcel.

Ráno bolo chladné. Siahol po vetrovke a vybral sa von. Cez dedinu sa ešte niesla tma, ale pomedzi stromy na kopcoch už presvitalo svetlo. Vzduch bol ostrý, čistý. Adam kráčal po zabudnutej asfaltke, ktorá viedla k bývalému kláštoru. Každé ráno tam chodil. Nie modliť sa. Už nie. Len tam sedel. Ticho. A rozmýšľal.

Kláštor bol prázdny už roky. Zrušili ho dávno. Budova chátrala, okná boli väčšinou rozbité, múry zarastali brečtanom. Ale niečo na tom mieste ho stále ťahalo späť. Sedel na nízkej kamennej zídke, kde kedysi stála socha svätého Jozefa. Niekto ju pred rokmi odtiahol. Ani sa nepýtal kto. Možno farníci, možno zlodeji. Už mu to bolo jedno.

Adam bol tichý muž. Nezvyčajne tichý. Ľudia v dedine si na neho zvykli, ale málokto vedel, kto vlastne je. Pre väčšinu bol len „ten, čo žije v starom dome po farárovi“. Nikto sa ho veľa nepýtal. A on nikomu nič nehovoril. V obchode vždy pozdravil, občas prehodil dve-tri slová so staršou predavačkou, ale inak mlčal. Takmer nikdy sa neusmieval, ale ani nevyzeral nahnevane. Pôsobil pokojne. Ako niekto, kto si všetko už v živote vyriešil. Len on vedel, že to nie je pravda.

Dnes si na zídke sadol inak. Nie priamo, ale bokom. Jeho pravé koleno začalo v posledných mesiacoch pobolievať. Stávalo sa, že pri chôdzi pocítil ostrú bolesť, ktorá mu vyrazila dych. Vedel, čo to znamená – starne. A aj keď ho to netrápilo, uvedomoval si to. Roky sa na ňom podpísali.

Vo vetre sa mu pred očami zaleskla tenká obálka, ktorú vytiahol z vrecka vetrovky. Bola zažltnutá, stará. Pečiatka: Vatikánska apoštolská nunciatúra – Slovenská republika. Otvoril ju po stý raz, aj keď vedel presne, čo je vnútri. Krátky list. Rukopis. Nie vytlačený dokument. Rukou napísané slová starého arcibiskupa Michala, jeho niekdajšieho mentora, ktorého si kedysi vážil ako otca.

„Adam, viem, že si si zvolil ticho. Ale to, čo sme my dvaja vedeli, nemôže odísť so mnou do hrobu. Vráť sa do Trnavy. V archíve nájdeš modrý zakladač s menom Dominik. Tam sa všetko začína. Odpusť mi, že som mlčal. Modlím sa za teba.“

List prišiel pred týždňom. O tri dni neskôr arcibiskup zomrel. Bez slova, bez svedkov, v spánku. Adam nevedel, prečo mu napísal práve teraz. Prečo po toľkých rokoch. A prečo o tom Dominikpovi. Ale vedel jedno – nebude mať pokoj, kým nezistí, čo tým Michal myslel. Zložil list späť do obálky a zasunul ho do vrecka. Sadol si naspäť, natiahol nohy pred seba a zadíval sa na stromy, ktoré sa pomaly sfarbovali dožlta. Jeseň bola vždy jeho najobľúbenejšia. Nie preto, že bola krásna. Ale preto, že veci v jeseni končili. A on vždy veril, že na konci niečoho je aj začiatok niečoho iného.

Keď mal Adam tridsať, bol ešte plný nádeje. Služba v cirkvi mu dávala zmysel. Nie moc, nie postavenie, ale kontakt s ľuďmi. Spoveď, krsty, rozhovory. Miloval ticho kostola, vôňu kadidla, šum modlitieb. Bol v tom úprimný. Nie ako mnohí okolo neho, ktorí slúžili, lebo sa to od nich čakalo. On to cítil. Hlúpo, naivne, ale cítil to. Potom prišla spoveď. Nikdy nezabudne na ten deň. Bol pondelok, dusný, horúci. K nemu do spovednice si sadol mladý mních, asi dvadsaťdvaročný, z kláštora neďaleko Nitry. Najprv to bola bežná spoveď – pochybnosti, únava, myšlienky na odchod. Potom prišla pauza. Ticho. A potom tie slová:

„Otče, stalo sa niečo v kláštore. Deti... tie deti... ja som nevidel všetko, ale viem, že ich odvádzajú. Raz došli dvaja muži. V civile. Chlapca už nikdy nikto nevidel. Aj sestra, čo ho mala na starosti, o týždeň zmizla. Prosím, odpustite mi, že mlčím.“

Adam tam sedel ako prikovaný. Srdce mu búšilo. Chcel sa pýtať, ale vedel, že nemôže. Tajomstvo spovede. Mlčanie. Mních odišiel, rýchlo, so sklonenou hlavou. A Adam zostal.

Nasledujúce dni nespal. Písal si poznámky, hľadal mená. Chcel veriť, že išlo o nedorozumenie. Ale v cirkevných záznamoch v tom zariadení chýbali údaje o dvoch deťoch. A jedna z rádových sestier, ktorá tam pracovala, sa údajne „vrátila do civilu“. Bez ďalšieho vysvetlenia. O veci informoval svojho dekana. Ten mu odporučil, aby sa do toho nestaral. „To nie je naša vec,“ povedal. „Nevieme nič určité.“ Potom mu bol zakázaný prístup k archívu. O tri týždne bol preložený na iné miesto. A mladý mních? Nikto nevedel, kam sa podel. Adam pochopil. Nie prvýkrát v živote, ale tentoraz to zasiahlo naplno – pravda nie je vždy vítaná. Niekedy je nebezpečná. A cirkev, ktorú miloval, už nebola tou, ktorej veril.
Tri mesiace po tej spovedi zložil kňazský úrad. Nechal všetko. Vrátil sa do civilného života, odišiel do Strání, do domu, ktorý mu po smrti nechal jeho starý farár. A odvtedy žil potichu. Nikdy verejne nehovoril, prečo odišiel. Nechcel škandály. Nechcel nič. Len pokoj.

Trnava, Archív arcibiskupského úradu

Adam cestoval do Trnavy vlakom. Autom nešiel. Nemal ho a ani ho nechcel. Vlak bol tichší, pomalší. V kupé sedel sám, oproti nemu ležala čierna taška s termoskou a dvomi rožkami. Na kolenách držal obálku. Znova ju neotváral. Poznal

ten list naspamäť. Slová Michala mu zneli v hlave, akoby ich arcibiskup šepkal vedľa neho.

„Modrý zakladač. Meno Dominik. Tam sa všetko začína.“

Nad Trnavou visela šedá obloha, keď vystúpil na stanici. Ulice boli vlhké, no nepršalo. Na hlavnom námestí to vyzeralo ako vždy – staré budovy, tiché chodníky, pár študentov v mikinách a turisti so sprievodcami. Všetko pôsobilo bežne, ale Adam cítil napätie. Nie okolo seba, ale v sebe. Vracať sa na miesto, ktoré kedysi miloval a ktoré ho napokon zradilo, nebolo jednoduché.

Archív arcibiskupského úradu sa nachádzal v starej budove za kostolom svätého Mikuláša. Malé dvere, ťažká kľučka, klenbové stropy. Vo vnútri bol chlad a ticho. Na recepcii sedel starší muž v saku, ktorého si Adam matne pamätal. Sekretár. Možno niekdajší diakon.

- Dobrý deň, povedal Adam.
Muž zdvihol hlavu, premeral si ho.
-Vy ste...?
-Adam Horský.
Chvíľa ticha. Muž sa nepohol, len si ho pozorne prezeral.
- Vás som tu dávno nevidel.
- Bol som preč.
- A teraz?
- Potrebujem sa pozrieť do archívu. Mám dôvod.
Sekretár chvíľu váhal. Potom siahol po kľúčoch a otvoril bočné dvere.
- Len rýchlo. Nie všetko je dostupné. A nie všetko je už v poriadku. Mnohé veci sa za tie roky stratili.

Adam prikývol. Vošiel dnu. Chodba, dvere a potom miestnosť plná políc, škatúľ a kartoték. Vzduch voňal prachom a starým papierom. Ako kedysi. Ako všade, kde sa ukrýva minulosť. Začal hľadať. Zložky boli zoradené podľa rokov, potom podľa mien. Trvalo mu skoro hodinu, kým našiel správne obdobie – 1955 až 1965. To boli roky, keď Michal nastupoval do služby a keď sa údajne stratili niektoré deti z cirkevných zariadení.

Našiel modrý zakladač. Malé písmená: DOMINIK Š. – 1958. Otvoril ho. Vnútri bolo len pár listov. Prvú stranu tvoril záznam o prijatí do domova svätého Alfonza – sirotinca spravovaného cirkvou. Dominik mal vtedy sedem rokov. Bez rodičov. Matka zomrela pri pôrode, otec neznámy. Typický prípad. Na ďalšej strane bola správa z roku 1960. Dominik bol podľa nej „presunutý na iné miesto kvôli disciplíne“. Nebolo uvedené kam. A tým to končilo. Žiadne ďalšie záznamy. Žiadna adresa, žiadne svedectvo. Ako keby sa po chlapcovi zľahla zem. Adam vedel, čo to znamená. Takýchto prípadov bolo viac. Dokumenty končili v strede. Ľudia mizli.

Pomaly si všetko opísal do malého zápisníka. Zakladač nechal na mieste, ako mu bolo povedané. Nechcel vyvolať podozrenie. Von vyšiel s chladom v hrudi. Na lavičke pred kostolom si sadol a pozrel sa na svoj zápisník.